

Geografia

Wymagania edukacyjne dla klasy 5

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 1. Mapa				
<ul style="list-style-type: none"> • powiedzieć: czym jest geografia; co to jest środowisko przyrodnicze i geograficzne; • wymienić sfery ziemskie. • wskazać na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią; • powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna; • wskazać na mapie poziomice; • nazwać główne kierunki geograficzne. <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy mapy • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach 	<p>definiować elementy środowiska przyrodniczego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podawać przykłady, podać źródła wiedzy geograficznej. • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. • nazwać elementy mapy; • wskazać i nazwać umieszczone na mapie znaki z legendy; • zastosować skalę liniową, • rozróżnić rodzaje skali • odczytać informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wymienić elementy krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie geografia • definiować pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne; • wymienić elementy środowiska przyrodniczego. • zdefiniować pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe. • opisać cechy południków i równoleżników • odczytać położenie punktów na mapie na poszczególnych półkulach • zastosować legendę mapy do odczytywania informacji; • wyjaśnić, do czego służy skala mapy; zamienia prostą skalę liczbową na 	<ul style="list-style-type: none"> • wybrać z podanych i przyporządkować elementy środowiska przyrodniczego. • zdefiniować długość i szerokość geograficzną; • opisać cechy południków i równoleżników; • odczytać położenie punktów na mapie. • korzystając ze skali mapy, obliczyć odległości między wybranymi obiektami; • korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z mapy fizycznej Polski. • odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i obliczyć wysokość względną w zniesienia; • wskazać na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • podać powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego. • odczytać położenie obszaru; • opracować trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne. • scharakteryzować dany obszar, wykorzystując użyte w legendzie znaki umowne; • wykonać pomiary na mapie i przeliczyć je, wykorzystując skalę; • korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z map tematycznych Polski. • posługuje się planem miasta

<p>hipsometrycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu • wymienić kontynenty i oceany świata; • wymienić, jakie mogą być na Ziemi formy ukształtowania powierzchni; • wymienić nazwiska wielkich odkrywców. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć wysokość względną z podanych informacji; • odczytać wartości poziomic; • wskazać na mapie główne kierunki geograficzne. • wskazać na mapie kontynenty i oceany świata; • swoimi słowami określić, czym są formy ukształtowania powierzchni. 	<p>minowaną i liniową</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać na mapie składniki krajobrazu Polski. • wskazać na podstawie rysunku poziomicowego, mapy okolic szkoły konkretne formy terenu; • określić, na podstawie rysunku poziomicowego stromiznę stoku. • zorientować mapę okolic szkoły; • wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy. • omówić położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie; • wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni 	<p>wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić trasy pierwszych wypraw geograficznych. 	<p>w terenie</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • omówić ukształtowanie powierzchni na podstawie rysunku poziomicowego; • porównać elementy przedstawione na mapie z elementami zaobserwowanymi w terenie. • wskazać i nazwać wielkie krainy geograficzne dla poszczególnych kontynentów; • wskazać granice między kontynentami; • porównać ukształtowanie kontynentów między sobą.
--	--	---	--	---

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 2. Krajobrazy Polski				
<ul style="list-style-type: none"> • nazwać pasy rzeźby w Polsce; • określić elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu. • wymienić typy krajobrazów. • wskazać krainy geograficzne na mapie i określić ich położenie; (Karpaty, Sudety, Góry Świętokrzyskie, Tatry, Wyż. Krakowsko-Częstochowska, Wyż. Śląską, Wyż. Lubelską, Nizinę Mazowiecką, Pojezierze Mazurskie, Pobrzeże Słowińskie i Gdańskie,) • nazwać główne elementy środowiska geograficznego występujące w regionie; • nazwać grupy etniczne występujące w danym regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> • nazwać pasy rzeźby w Polsce i wskazać je na mapie; • określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby. • nazwać i omówić typy krajobrazów. • wskazać i omówić położenie na mapie; • wymienić cechy charakterystyczne środowiska geograficznego występujące w krajobrazie regionu; • wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. • podać nazwy kilku miast 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne cechy krajobrazów Polski; • określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby; • nazwać przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. • wskazać pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka. • rozpoznać krajobrazy krain w opisach; • przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; • opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej; • wymienić najważniejsze obiekty 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne cechy krajobrazów Polski; • wykazać ich zróżnicowanie; • nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby. • omówić na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie. • rozpoznać krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach; • przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach; • opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rzeźbę poszczególnych pasów rzeźby w Polsce, wskazać różnice i podobieństwa, porównać je pod względem zróżnicowanie krajobrazu • ocenić wpływ poszczególnych działów gospodarki na środowisko; • wskazać możliwe zmiany mające na celu poprawę warunków środowiska. • porównać cechy krajobrazu i elementy krajobrazu krain geograficznych; • wykazać specyfikę regionu na podstawie map, zdjęć, filmów geograficznych;

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 3. Krajobrazy Świata				
<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazów: wilgotnych lasów równikowych; lasów strefy umiarkowanej, sawann i stepów, pustyni, krajobraz śródziemnomorski, tajgi, tundry, wysokogórski Himalajów odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie danego krajobrazu odszukać na mapie fizycznej Azji Himalaje, Wyżynę Tybetańską oraz rzeki: Indus, Brahmaputra i Ganges; wskazać, jak zmienia się klimat i krajobraz wraz ze wzrostem wysokości n.p.m. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatów: klimatu równikowego wybitnie wilgotnego i klimatu umiarkowanego ciepłego klimatu podrównikowego i umiarkowanego ciepłego kontynentalnego, klimatu zwrotnikowego suchego i polarnego, klimatu śródziemnomorskiego porównać wykres temperatury i opadów Kuopio i Warszawy, wyjaśnić różnice klimatu tundry; podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów wyjaśnić, skąd bierze się piętność klimatyczno-roślinna w Himalajach; podać przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> omówić wyjątkowość ekosystemów wilgotnego lasu równikowego; podać przykłady przystosowań organizmów do życia w lesie równikowym. porównać warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; rozpoznać, nazwać i porównać piętra lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej. wyjaśnić przyczyny występowania krajobrazów sawann i stepów na świecie; rozpoznać krajobrazy sawanny i stepu na fotografiach. na podstawie materiałów porównać warunki klimatyczne i krajobrazowe pustyni suchych i gorących; rozpoznać i 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatyczno- - krajobrazowymi a sposobami życia i zarobkowania ludzi w lesie równikowym. wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka w wilgotnych lasach równikowych i lasach strefy umiarkowanej. wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na sawannach i stepach, na pustyniach lodowych i gorących. porównać krajobraz śródziemnomorski z innymi poznanymi krajobrazami, wyjaśnić różnice; porównać gospodarkę leśną w lasach 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem klimatu równikowego wybitnie wilgotnego a zasięgiem lasów deszczowych. identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów. prezentować niektóre przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców sawann i stepów. identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów; ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności. wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem strefy

	<p>gatunków roślin występujących w różnych piętrach klimatycznych Himalajów.</p>	<p>scharakteryzować wybrane gatunki zwierząt i roślin występujących na pustyniach gorących i lodowych, dla krajobrazu śródziemnomorskiego; tajgi, tundry, krajobrazu wysokogórskiego Himalajów</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a rozwojem rolnictwa i turystyki strefy śródziemnomorskiej. • omówić wpływ wieloletniej zmarzliny na budownictwo; • omówić związek między warunkami klimatycznymi a rozwojem flory i fauny tundry; • omówić warunki życia ludzi w tundrze oraz ich główne zajęcia. • podać przykłady działalności człowieka w Himalajach. 	<p>borealnych Kanady i Rosji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać krajobraz : wilgotnego lasu równikowego, sawanny, stepu, lasu strefy umiarkowanej, śródziemnomorski, tajgi, tundry, wysokogórski Himalajów na podstawie opisów, filmów i ilustracji. • ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności zamieszkującej tundrę. • ocenić warunki do życia i działalności gospodarczej człowieka w Himalajach. 	<p>śródziemnomorskiej, (tajgi, tundry) warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić na wybranych przykładach zależności pomiędzy wysokością nad poziomem morza a klimatem i roślinnością
--	--	--	---	---